

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора медичних наук професора Тарабана
Ігоря Анатолійовича на дисертацію Язикова Олександра
Валерійовича «Оптимізація хіургічної тактики при доброкісних
захворюваннях молочної залози з використанням малоінвазивних і
пластичних методик» на здобуття наукового ступеня кандидата
медичних наук**

Незважаючи на велику кількість досліджень, наукових робіт, монографій з приводу доброкісних захворювань молочних залоз, великий ризик малігнізації новоутворень виправдовує нові пошуки в діагностиці, профілактиці і лікуванні хворих із цією складною патологією.

За різними статистичними даними в Україні майже 70% жінок страждають на доброкісні захворювання молочної залози, причому пік захворюваності припадає на репродуктивний вік пацієнток, а саме 25-35 років.

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена пошуком нових методик операцій, вивченням їх особливостей і ефективності в лікуванні пацієнток із доброкісними захворюваннями молочної залози. На сьогодні секторальна резекція є уніфікованим хіургічним втручанням, яке виконується при всіх нозологічних формах мастопатії, проте через розвиток ускладнень у ранньому післяопераційному періоді віддалені результати хіургічного лікування часто є незадовільними.

Окремого розгляду потребують дослідження, спрямовані на вивчення ефективності секторальної резекції у лікуванні пацієнток з поширеними проліферативними і кістозними змінами тканини молочної залози. Вочевидь це хіургічне втручання водночас не вирішує проблеми хвоюї. Навпаки, необхідність повторних хіургічних втручань на молочній залозі створює передумови до прогресування кістозної хвороби та розвитку диспластичних процесів.

Дослідження автора дисертації спрямоване на визначення причин виникнення ускладнень після класичної секторальної резекції, розробці методів їх профілактики і визначення показань щодо диференційованого хірургічного лікування хворих на доброкісні захворювання молочних залоз з використанням елементів пластичної хірургії, а також вивчення ефективності розроблених операцій.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дисертаційна робота є фрагментом комплексної теми Медичного інституту Сумського державного університету «Наукове обґрунтування покращення якості медичної допомоги та стану здоров'я населення» (№ державної реєстрації 0110U007572).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації. Мета дослідження чітко сформульована, досягнута шляхом розробки і застосування методик хірургічних втручань з елементами малоінвазивної і пластичної хірургії.

Завдання дослідження викладені послідовно та включають 6 пунктів.

Методи дослідження включають вивчення загально-клінічних лабораторних, гістологічних даних, результатів інструментальних методів: УЗД, мамографії молочних залоз, показників якості життя пацієнтів.

Наукова новизна дослідження та отриманих результатів. Наукова новизна пов'язана з новими поглядами на причини виникнення ранніх післяопераційних ускладнень. Досліджено, що такі критерії, як розташування патологічного процесу, нозологічна форма новоутворення, вік пацієнток не впливають на розвиток ранніх післяопераційних ускладнень, у той час як обсяг хірургічного втручання корелює з їх розвитком. Визначено, що виникнення ускладнень у ранній післяопераційний період призводить до формування естетичних деформацій молочної залози у віддалений період, що підтверджено даними дослідження якості життя: на 10% знижується задоволеність властивостями грудей і на 8% – рівень самовпевненості.

Автором уточнені наукові дані про те, що методики хірургічних втручань

з елементами пластичної хірургії при лікуванні хворих на доброкісні захворювання молочних залоз поліпшують естетичну і обумовлену здоров'ям складові якості життя у віддалений післяопераційний період.

Дисертантом доповнені наукові дані про поєднання проліферативних змін тканини на фоні полікістозного ураження молочних залоз.

Практичне значення результатів дослідження. На основі даних, отриманих в результаті аналізу ускладнень після секторальної резекції, був розроблений алгоритм передопераційної підготовки пацієнтів із доброкісними захворюваннями молочних залоз. Це дозволило за допомогою УЗД визначати об'єм тканин для видалення і обирати оптимальний спосіб операції.

Розроблено чіткі показання щодо способу хірургічного лікування жінок із доброкісними захворюваннями молочних залоз залежно від нозологічної форми новоутворень і віку пацієнтів. Молодим пацієнткам із фіброаденомами молочних залоз показані малоінвазивні хірургічні втручання, а пацієнткам старше 35 років рекомендується виконувати резекцію МЗ з мастопексією або мастектомією з одномоментним протезуванням силіконовими імплантатами залежно від поширеності патологічного процесу.

Автором розроблено і впроваджено спосіб малоінвазивного оперативного втручання, що полягає у видаленні новоутворення з розрізу на ареолі і хірургічний інструмент для роботи в умовах обмеженого простору операційної рани.

Дисертантом розроблено спосіб резекції молочної залози, що полягає у видаленні ураженої тканини з протоками у вигляді конуса і виконанням мастопексії.

Розроблена і впроваджена в практику методика підшкірної мастектомії з протезуванням силіконовими імплантатами дозволяє провести радикальне хірургічне втручання при тотальніх полікістозних змінах молочних залоз.

Основні положення дисертаційного дослідження внесені до навчальної програми на кафедрі хірургії з дитячою хіургією з курсом урології медичного

інституту Сумського державного університету, а також у практику лікувальних закладів м. Суми.

Повнота викладення результатів дисертації в опублікованих працях.

Апробація роботи була представлена на фахових конференціях з міжнародною участю, з публікацією 25 робіт згідно вимогам ДАК: серед яких 7 статей – у наукових фахових виданнях України, 2 статті – у виданнях, які входять до наукометричної бази Scopus, 2 – у закордонних виданнях, 10 публікацій – у вигляді тез доповідей наукових конференцій та конгресів, 4 патенти України на корисну модель.

Загальна характеристика змісту дисертації, зауваження щодо її оформлення.

Дисертація викладена на 153 сторінках друкованого тексту, складається з таких розділів: вступу, огляду літератури, матеріалів і методів дослідження, результатів дослідження та їх обговорення, висновків, практичних рекомендацій. Список використаних літературних джерел вміщує 182 джерела. Робота ілюстрована 33 таблицями, 47 рисунками.

Розділ I присвячений сучасним поглядам на діагностику, лікувальну тактику і наслідки хірургічних втручань у жінок із доброкісними захворюваннями молочної залози (огляд літератури).

З початку автор дисертації визначає дискусійні проблеми – неперебачений клінічний перебіг різних нозологічних форм новоутворень молочної залози та суперечливі дані літератури щодо ризику малігнізації.

В критичному аналізі факторів ризику у розвитку раку молочної залози із доброкісних новоутворень автор приділяє особливу увагу теорії Cuzick про те, що будь-який доброкісний процес є передумовою до виникнення раку і передує його маніфестації на 20–40 років, а безпосереднє формування пухлини відбувається впродовж 5 років від моменту ініціації. Наведеними даними автор показує важливість саме хірургічного лікування в лікувальній

тактиці щодо пацієнток із доброкісними захворюваннями молочної залози.

Автор аналізує місце секторальної резекції молочної залози, відмічає недоліки методики, серед яких зайва травма залозистої тканини, відсутність вибірковості у лікуванні пацієнток різних вікових груп, наявність післяопераційної деформації молочної залози.

Автор наводить сучасні дані щодо анатомо-топографічної будови молочної залози в аспекті хірургічного лікування. Формоутворююча функція жирового прошарку, особливості живлення сосково-ареолярного комплексу та іннервaciї тканини створюють сприятливі умови для виконання навіть широкої резекції тканини з мінімальним впливом на форму молочної залози.

Важливим є огляд літературних джерел з позицій сучасної хірургії молочної залози. Автор зазначає, що методики пластичної хірургії, такі, як редукційна мамопластика при доброкісних захворюваннях молочної залози і алопротезування при виконанні профілактичної мастектомії вже давно увійшли в світову практику. Цікавими є дані ряду авторів щодо показів до виконання мастектомії при поширених кістозних змінах молочної залози, а також множинних фіброаденомах.

В останньому підрозділі огляду літературних джерел автор піднімає питання визначення якості життя після операцій на молочній залозі, що на сьогодні є важливим методом оцінювання ефективності хірургічного втручання. Наведені літературні дані переконливо засвідчують покращення якості життя пацієнток після пластичних операцій на молочній залозі.

Сучасні підходи до хірургічного лікування хворих із доброкісними захворюваннями молочної залози проаналізовані повно з критичними зауваженнями.

Аналіз літературних джерел завершується дискусійними питаннями, які є основою наукової роботи Язикова Олександра Валерійовича.

З зауважень до розділу слід виділити не достатньо висвітлений огляд

причин розвитку ускладнень після пластичних операцій і способи їх профілактики.

Розділ II. Матеріали та методи досліджень починається з клінічної характеристики груп хворих, принципів поділу пацієнтік на групи залежно від способу хірургічного лікування. Всередині кожної групи дослідження автором сформовані підгрупи пацієнтік залежно від нозологічної форми новоутворень, розташування патологічного процесу і віку жінок.

В основу роботи дисертантом покладено результати хірургічного лікування 151 пацієнтки на доброкісні захворювання молочних залоз віком від 17 до 63 років, що дозволяє автору мати свій погляд на існуючи проблеми патології.

Для вирішення завдань дослідження дисертантом вивчено структуру доброкісних захворювань, особливості лікувальної тактики залежно від встановленого діагнозу та віку, порівняні результати хірургічного лікування пацієнтік за різними методиками, оцінена їх ефективність в лікуванні хворих із доброкісними захворюваннями молочних залоз.

Обстеження пацієнтік проводилося дисертантом згідно зі стандартами надання спеціалізованої медичної допомоги, регламентованими МОЗ України (Наказ № 676 від 31.12.2004 р.«Про затвердження клінічних протоколів з акушерської та гінекологічної допомоги», наказ № 554 від 17.09.2007 р. «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Онкологія») включно із фізикальним обстеженням, УЗД, мамографією і пункційною біопсією виявлених новоутворень молочної залози.

Патоморфологічна експертиза видалених новоутворень і тканини молочних залоз проводилося стандартним чином в патологоанатомічному бюро м. Суми.

Ефективність лікування оцінювалась за безпосередніми і віддаленими результатами хірургічних втручань. Слід зазначити, що використання опитувальника SF-36v2TM для дослідження змін фізичного і психічного самопочуття та опитувальника задоволеності виглядом грудей BEQ (Breast Evaluation Questionnaire) дає повне уявлення про зміни якості життя у пацієнтік в різні періоди спостереження.

Статистичний аналіз проведений за допомогою сучасних програм для обробки даних.

Розділ III присвячений вивченню ефективності класичної секторальної резекції молочної залози, а саме причин розвитку ранніх післяопераційних ускладнень і впливу методики не якість життя жінок.

Зауважень до цього розділу немає.

Розділ IV присвячений розробці алгоритму передопераційної підготовки пацієнток до хірургічного втручання. Обчислення об'єму тканини для резекції за допомогою УЗД і математичного розрахунку площі поверхні деепідермізації для мастопексії є важливою складовою дослідження, оскільки пояснюючи необхідність застосування пластичних методик в лікуванні пацієнток із доброкісними захворюваннями молочних залоз.

Розділ V присвячений хірургічному лікуванню пацієнток із доброкісними захворюваннями молочної залози за допомогою розроблених способів операцій.

Послідовно автор проводить опис розроблених методик операцій на молочній залозі від найменших за обсягом і травматичністю, як малоінвазивне хірургічне втручання, до розширених у вигляді редукційної мамопластики і підшкірної мастектомії.

Безумовно, це є центральним розділом дисертації, оскільки він обумовлює найбільшу наукову новизну роботи і практичну значимість.

Розділ включає покази щодо вибору способу хірургічного лікування пацієнток залежно від нозологічної форми захворювання і віку жінок, що є актуальним для сучасної хірургії молочної залози.

Дослідження зразків видалених тканин і новоутворень молочної залози доповнює наукові дані про підвищену проліферативну активність тканини молочної залози на фоні полікістозних змін.

Розділ VI присвячений порівняльному аналізу ефективності розроблених хірургічних втручань. Аналіз безпосередніх результатів хірургічного лікування свідчить про достовірно більший відсоток ускладнень серед пацієнток після

секторальної резекції.

Проведений автором аналіз якості життя серед пацієнтів основної групи переконливо доводить, що розроблені операції з елементами пластичної хірургії у віддалений післяопераційний період покращують якість життя.

Використаний фотоматеріал у завершенні розділу, розташований у хронологічному порядку спостереження, наглядно ілюструє зміну загального вигляду молочних залоз після різних оперативних методик.

Розділ обговорення отриманих результатів – це короткий зміст попередніх глав. В розділі достатньо полеміки з іншими авторами.

Висновки відповідають поставленим в науковій праці завданням.

Список використаних джерел відповідає вимогам ДАК.

Серед недоліків дисертації можна відмітити не достатньо висвітлений огляд причин виникнення ускладнень після пластичних операцій і способів їх профілактики в розділі «Огляд літератури». Коротко і стисло описано покази щодо хірургічних втручань, зустрічаються стилістичні помилки. Але зазначені недоліки в цілому не впливають на позитивну оцінку наукової праці.

Кандидатська дисертація Язикова Олександра Валерійовича написана класичною українською мовою. Автор добре володіє обраною темою з критичним поглядом на літературні джерела останніх років.

Для дискусії два питання:

1. Як ви оцінювали лікувальні результати після розроблених вами хірургічних втручань?
2. В чому полягає принцип і переваги роботи розробленого вами інструменту для фіксації тканини молочної залози?

В цілому кандидатська дисертація О. В. Язикова присвячена актуальній темі хірургічного лікування хворих із доброкісними захворюваннями молочної залози, в якій автор розробив хірургічні втручання для диференційованого лікування пацієнтів і оцінив ефективність методик

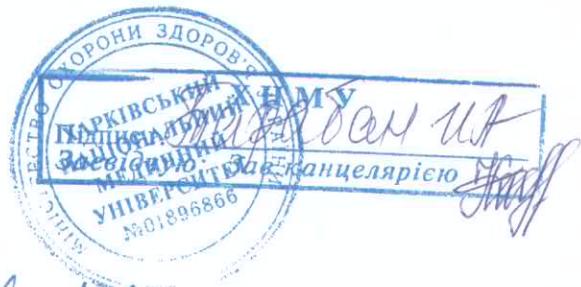
операцій на молочній залозі, що відповідає вимогам МОН України. Дисертаційна робота О. В. Язикова повністю відповідає п. 11 положення «Про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 - хірургія.

Офіційний опонент:

доктор медичних наук,

професор кафедри хірургії № 1

Харківського національного медичного
університету, професор

I. A. Тарабан